

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

"לדורות" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם פרטי: דבורה	שם משפחה: האוזמן
----------------	------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: דויטש		בלועזית Deutsch	
שם פרטי איתו נולדתי: דזי		בלועזית Daisy	
שנת לידה: 1933		מין: נקבה	
עיר לידה: בודפשט		בלועזית Budapest	
שם פרטי ושם משפחה של האב: Bertalan Deutsch		שם פרטי ושם נעורים של האם: Adela Schlesinger	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: בודפשט		בלועזית Budapest	
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה) כמעט תיכון מלא		מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה) תלמיד	
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: בודפשט, הונגריה (שם העיר או האזור ושם הארץ)			
במידה והיית בגטו, ציין את שמו: בודפשט		בלועזית Budapest	
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו		בלועזית	
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: גטו בודפשט		תאריך השחרור: 1.8.1945	
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)		ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור	
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממת' עד מת'		שנת עליה: 1949	
		במידה ועלית באנייה, ציין את שמה גלילה	

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים)

נולדתי בשנת 1933 בעיר בודפשט בחלקה שנקרא "בודה", למשפחה חילונית כחלק ממעמד הביניים. גרנו ברחוב בשם הורטי שקרוי על שם שליט הונגריה. אמי עבדה בחנות שהייתה בבעלותה ושם היא מכרה מוצרי קוסמטיקה וציוד צילום מכיוון שהחנות הייתה במקום הומה תיירים. את החנות היא פתחה בשנת 1931. אבי עבד בעסק משפחתי של יבוא מוצרי צילום. באותה תקופה היהודים פחדו להביא לעולם יותר מילד אחד בגלל שלא היה להם ביטחון בגולה ולכן הייתי בת יחידה. הייתה לי סבתא, אמא של אמא שלי, ויחד עם הבן שלה היה להם עסק לייבוא של סרטי צילום מסוג קודאק. הם עבדו ביחד עם גרמניה. אבי עבד איתם בעסק. בגיל 6 הלכתי לבית ספר ולמרות שהיה קרוב לבית ספר של גויים הוריי התעקשו שאני אלמד בבית ספר יהודי- ולכן נסעתי לבית ספר שהיה רחוק מהבית.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

בשנת 1943 בהיותי בת 10 התחילו הצרות ואותות המלחמה להגיע גם לבודפשט. בהתחלה הוציאו אותנו מבית הספר ולכן נאלצנו לעבור וללמוד בחדר קטן בבית הכנסת שהיה בקרבת מקום. במרץ 1944 הגרמנים נכנסו לבודפשט ואני הייתי כבת 11. היינו אני והוריי בדרכנו לביתה של סבתא בדרך לאירוע משפחתי כשראינו את הגרמנים מגיעים. לאחר מספר ימים שהצבא הגרמני הגיע לעיר יצאה הפקודה שכל היהודים שגרים בצד של "בודה" אינם יכולים להישאר שם עוד ועליהם לעבור לצד של "פשט" עד סוף חודש מרץ. הגרמנים לקחו את החנות של אמי ולכן נאלצנו הוריי ואני לעבור ולגור בביתה של סבתא. הדירה הייתה קטנה מאוד ונמצאה ליד בניין הפרלמנט. את כל רכושנו ארזנו בארגזים והכנסנו למרתף בביתה של סבתא. את הדוד שלי שהיה בסביבות גיל ה-40 לקחו לצבא, ובין השנים 1942-1944 הוא הלך וחזר לסירוגין. בזמן היותו בצבא הוא חצה את כל הונגריה ורוסיה, ובאחת התקפות שהיה בבית הוא הספיק להתחתן ואז הוא הלך שוב לצבא ולא חזר עוד לעולם. הוא היה נשוי בדיוק שלושה ימים. הוא עבד במכרות נחושת עבור הצבא הגרמני במקום שנקרא בור. בשלב הזה הגרמנים התחילו לסמן את בתי היהודים במגן דוד צהוב ורק בבתים שסומנו היה אפשרי לגור- את כל השאר היה צריך לעזוב. את הבית של סבתא שלי למזלנו הגרמנים סימנו וכך יכולנו להישאר ולגור בו. לאחר מכן הגזירות החריפו ולקחו גם את אבי לשירות בצבא הגרמני למרות שהיה כבר מבוגר, כבן 50, ופצוע ממלחמת העולם הראשונה בלי אצבעות בכף ידו. כך נשארנו רק אני אימי וסבתא, במשך כשלושה או ארבעה חודשים ניסינו להתקיים ורק בשעות שבהם היה מותר להסתובב בחוץ יצאנו החוצה וניסינו להשיג לעצמנו אוכל. באחד הימים הגרמנים תפסו את אמא שלי ולקחו אותה לעבוד בבית חרושת של לבנים בבודפשט שממנו הוציאו את כל העובדים למחנות ריכוז. למזלי ולמזלה היא הצליחה לברוח משם ולחזור הביתה. גם אבי ביחד עם עוד מספר אנשים הצליח לברוח מהצבא ולהתחבא בבנין נטוש בקצה העיר. מדי פעם אני ואימי הלכנו לבקר אותם בדירת המסתור.

יום אחד כשהיינו בדרכנו חזרה לא הספקנו לחזור בשעה המותרת ואיחרנו את המועד. בזמן זה היה אסור בתכלית להסתובב בחוץ ומי שהיה נתפס דינו היה מוות. פתאום הופיע לפנינו גבר נמוך קומה ולבוש בצורה מהודרת והזהיר אותנו כי הגרמנים נמצאים ממש מעבר לפינה. הוא הכווין אותנו בדרך אחרת להגיע אל הבית, דבר שבדיעבד הציל את חיינו ואותו אני לא אשכח לעולם.

בשלב זה כבר לא נשאר שום דבר לאכול בבית ולכן אמי החליטה להכניס אותי לבית ילדים בתקווה שכך אני אצל. בבית הילדים האנשים האחראים היו מהמחתרת היהודית והם עשו זאת בעודם מחופשים לגרמנים במדיי האס אס, כדי לא לעורר חשד. בבית הילדים ישנתי יחד עם תינוקות, ילדים ונשים מבוגרות, כולנו ביחד באותו החדר.

אימי כל יום הגיעה לבקר אותי ויום אחד היא באה ואמרה לי שאני באה איתה מכיוון שכולם צריכים להיכנס לגטו בודפשט והיא לא רוצה להשאיר אותי לבד. הגטו היה עם גדרות עץ גבוהים שאי אפשר היה לצאת ממנו. נכנסנו לגטו אני אימי אבי וסבתא. הגטו היה ברובע של דתיים שבו היו דירות קטנות ובכל דירה הגרמנים הכניסו 15 משפחות. בשלב זה התנאים היו מכפירים, נאלצנו לאכול במשך 3 חודשים כל אחד רק כפית של שומן אווז אחת ופרוסת בצל במשך כל היום. בשלב זה בודפשט הייתה מוקפת ולא יכלו לשלוח אותנו ברכבות למחנות השמדה, לכן הגרמנים החליטו לפוצץ את כל הגטו ולהרוג את כל מי שיש בפנים. למרבה המזל הם לא הספיקו לעשות זאת מכיוון שהרוסים כבר הגיעו לעיר.

אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(השחרור וחזרתך הביתה, חייך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

בתאריך 18.1.1945 הרוסים הגיעו לגטו. היה שם חייל אחד שתמורה ללחם ביקש מאיתנו שעונים ודברי ערך שהיו ברשותנו. בסוף החודש הרוסים פתחו את שערי הגטו וכך היינו חופשיים. אבי החליט שננסה לחזור לבית של סבתא ושם, ביציאה מהגטו, לפתע הוא פגש את אחותו ששניהם חשבו שכל אחד מהם כבר מת. כשהגענו לבית של סבתא ראינו שלא נשאר כלום בבית. היינו צריכים להתחיל את חיינו מהתחלה.

באביב הגיעו אנשי הג'וינט ואמרו לנו שילדים יהודים יכולים לצאת לנופש. אימי רשמה אותי לנופש וארזה לי מזוודה קטנה עם מעט בגדים שנשאר לי. ארגון הג'וינט פעל יחד עם השומר הצעיר. את כל הילדים שהם הצליחו לאסוף הם שכנו במקום שנקרא לילה פירג'ט ושם היינו במשך 6 שבועות. לאחר מכן חזרנו הביתה, אחרי התקופה הזו היינו נפגשים אחרי שעות בית הספר בכל מיני מקומות בעיר. אני חושבת שזה הדבר שהציל את החיים שלי ונתן לי תקווה לחיות, כיוון שבבית ההורים היו תחת יאוש כבד ולא הצליחו להשתקם. הארגון הזה היה כל מה שנתר לי בעולם, הם היום בשבילי הכל.

בזמן הזה הרוסים שלטו בעיר והכיבוש היה קשה מאוד. בכל התקופה הזאת הם צדו את הנאצים שעוד נשאר בחיים, אנסו ובזזו בעיר בלי סוף. בשנת 1949 ידענו שהמשטר הרוסי יעצור את היציאה של היהודים ולכן התנועה ניסתה להוציא כמה שיותר יהודים משם לפני שהרוסים יעצרו את זה. ההורים שלי בהתחלה לא הסכימו לי לצאת לארץ ישראל אבל לאחר שכנועים הם הסכימו.

נא ספרי/י על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

מבודפשט יצאנו לצ'כוסלובקיה ומשם המשכנו לווינה, משם לאיטליה ומשם באונויה לארץ ישראל. במשך חודש היינו בדרכנו לארץ עם כל קבוצת הילדים ועם המדריכים שבאו מהארץ. בהגיענו שיכנו את כולנו בקיבוץ דליה וכולנו היינו שייכים לחברת הנוער. לאחר מכן התגייסתי לצבא ושם שירתי בנחל. את בעלי פגשתי בתקופה זו ולאחר הצבא התחתנו בעודי בת 22. נולדו לי תאומים ולאחר מכן עוד בת. בקיבוץ עבדתי בחקלאות במטבח ובשאר ענפי המשק. לארח מכן יצאתי ללימודים בבית ספר חנה שנש בחיפה ולאחר מכן חזרתי לעבוד במפעלים שפעלו בקיבוץ. הורי עלו לארץ כ-7 שנים לאחר שנגמרה המלחמה. הם גרו יחד איתי בקיבוץ דליה ושם גם נפטרו.

יקנעם עלית, אוקטובר 2013